Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
TAMARY ĆAPETA
přednesené dne 19. září 2024[1]

Věc C-607/21

XXX
proti
État belge

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podala Conseil d'État (Státní rada, Belgie)]

„Řízení o předběžné otázce – Volný pohyb osob – Směrnice 2004/38/ES – Okruh příjemců – Článek 2 bod 2 písm. d) – Předek v přímé linii – Pojem ‚status vyživované osoby' – Místo, kde musí existovat status vyživované osoby – Právo pobytu vyživovaného předka v přímé linii – Podání žádosti o pobytovou kartu v hostitelském členském státě několik let po přistěhování ze země původu – Oprávněnost pobytu v hostitelském členském státě – Prokázání statusu vyživované osoby"

I. Úvod

1. Belgické orgány odmítly vydat pobytovou kartu navrhovatelce v původním řízení, XXX, státní příslušnici třetí země, která se v Belgii připojila ke svému synovi a jeho partnerce, mobilní občance Unie. Toto odmítnutí mělo za následek zahájení řízení vedeného v projednávané věci.

2. Na základě směrnice o občanství[2] musí členské státy vydat pobytovou kartu předkovi v přímé linii, který je státním příslušníkem třetí země a *vyživovanou osobou*, přičemž na základě tohoto statusu získal odvozené právo pobytu.

3. Projednávaná věc skýtá Soudnímu dvoru možnost ozřejmit zeměpisný rozměr pojmu „status vyživované osoby" obsažený ve směrnici o občanství, a to zodpovězením otázky, zda je pro tento pojem rozhodující, zda předek v přímé linii potřeboval péči v zemi svého původu.

[1] – Původní jazyk: angličtina.

[2] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46, dále jen „směrnice o občanství").

II. Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

4. XXX je marocká státní příslušnice a matka A. L., který je belgickým státním příslušníkem a pobývá v Belgii. Partnerka A. L., N. E. K., je nizozemská státní příslušnice, která se přestěhovala do Belgie, kde žije s A. L. od roku 2005 [3].

5. XXX vstoupila na belgické území dne 25. července 2011 na turistické vízum.

6. Dne 21. září 2011 podala XXX žádost o pobytovou kartu, a to na základě skutečnosti, že je vyživována svým synem. Jak však vyplývá z předkládacího rozhodnutí, příslušná belgická právní úprava byla krátce před podáním žádosti XXX změněna tak, že již nepřiznává belgickým státním příslušníkům právo na sloučení rodiny s jejich příbuznými v přímé vzestupné linii [4]. V důsledku této skutečnosti byla první žádost XXX dne 21. října 2011 zamítnuta.

7. Dne 26. června 2015 podala XXX, která podle všeho i nadále žila se svým synem a jeho partnerkou v Belgii, druhou žádost o pobytovou kartu. Tentokrát podala žádost jakožto vyživovaná rodinná příslušnice partnerky svého syna, N. E. K., přičemž ta je mobilní občankou Unie, na kterou se vztahuje směrnice o občanství.

8. Dne 28. září 2015 byla i tato žádost vnitrostátními orgány zamítnuta, a to ze dvou důvodů: zaprvé, zdroje domácnosti syna XXX a jeho partnerky nebyly dostatečně zdokumentovány, a zadruhé, doklady osvědčující status XXX jako vyživované osoby byly neaktuální. Toto rozhodnutí obsahovalo rovněž příkaz k opuštění belgického území.

9. XXX podala proti tomuto zamítavému rozhodnutí žalobu, kterou však dne 14. dubna 2016 Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie) zamítla. V zamítnutí žaloby se tento orgán vypořádal pouze s prvním žalobním důvodem – nedostatečnými doklady o zdrojích domácnosti, s níž navrhovatelka v původním řízení usiluje o sloučení rodiny, a neposuzoval konstatování, že dokumenty dokládající status vyživované osoby navrhovatelky XXX jsou neaktuální.

10. Dne 9. listopadu 2017 podala XXX třetí žádost o pobytovou kartu, a to opět jakožto rodinná příslušnice partnerky svého syna, N. E. K., mobilní občanky Unie.

11. Dne 2. května 2018 byla i tato žádost zamítnuta. Jedním z důvodů byla skutečnost, že dokumenty předložené jako důkazy o její hmotné nouzi (zejména osvědčení marockého správce daně a marocké potvrzení o hmotné nouzi z roku 2011) a jako důkazy o finanční pomoci ze strany domácnosti, ke které se chce podle svého prohlášení připojit (doklady o převodech peněz z let 2010 a 2011), jsou neaktuální.

12. XXX zpochybnila platnost tohoto posledního zamítavého rozhodnutí. Rozsudkem ze dne 30. srpna 2019 Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu) žalobu navrhovatelky zamítla, když měla za to, že status vyživované osoby vyžaduje splnění dvou

[3] – Je nesporné, že A. L. a N. E. K. žijí v domácnosti uznané podle vnitrostátního práva za rodinu. N. E. K. učinila prohlášení o soužití s A. L. před úředníkem matričního úřadu v Anderlechtu (Belgie) dne 11. února 2005, tedy dlouho předtím, než se XXX přistěhovala, aby s nimi bydlela.

[4] – Směrnice o občanství přiznává práva pouze příbuzným těch občanů Unie, kteří se přestěhovali ze státu svého původu do jiného členského státu (dále jen „mobilní občan Unie“). Otázka, zda se k A. L., belgickému státnímu příslušníkovi, může v Belgii připojit jeho matka, je tedy otázkou belgického práva. V tomto ohledu viz čl. 3 odst. 1 směrnice o občanství. Viz též, *ex multis*, rozsudky ze dne 12. března 2014, O. a B. (C-456/12, EU:C:2014:135, body 42 a 43), a ze dne 14. listopadu 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, bod 33).

kumulativně stanovených podmínek. Zaprvé, status vyživované osoby musí vzniknout v zemi původu ještě předtím, než rodinný příslušník přicestuje do Belgie. Podle názoru uvedeného soudního orgánu to vyplývá z rozsudku ve věci Jia [5]. Zadruhé, k prokázání tohoto statusu nestačí, že rodinný příslušník usilující o sloučení rodiny má dostatečné příjmy nebo žije s žadatelem ve společné domácnosti, ale ještě je třeba, aby žadatel prokázal, že materiální podpora tohoto rodinného příslušníka pro něj byla v okamžiku podání žádosti nezbytná.

13. Návrhem ze dne 3. října 2019 podala XXX proti tomuto rozhodnutí kasační opravný prostředek ke Conseil d'État (Státní rada, Belgie). Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci řízení o tomto kasačním opravném prostředku.

14. Conseil d'État (Státní rada) uvádí, že mezi projednávanou věcí a předchozími věcmi, o nichž Soudní dvůr rozhodoval, je významný rozdíl, který spočívá v tom, že rodinný příslušník, který usiluje o sloučení rodiny, na území státu, v němž se chce připojit k občanovi Unie, již šest let pobývá. Conseil d'État (Státní rada) má tudíž za to, že tato otázka vyžaduje dodatečné objasnění příslušných unijních právních předpisů.

15. Za těchto okolností se Conseil d'État (Státní rada) rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba při posuzování pojmu ‚vyživovaná osoba' ve smyslu čl. 2 bodu 2 písm. d) směrnice [o občanství] zohlednit situaci žadatele, který se již nachází na území státu, v němž je usazena osoba usilující o sloučení rodiny?

2) Je-li odpověď na první otázku záporná, je třeba přistupovat rozdílně k žadateli, který se na území tohoto státu zdržuje oprávněně, a k žadateli, který se zde nachází neoprávněně?

3) Je třeba vykládat čl. 2 bod 2 písm. d) směrnice [o občanství] v tom smyslu, že k tomu, aby mohl být považován za vyživovanou osobu, a splňoval tak definici pojmu ‚rodinný příslušník' uvedenou v tomto ustanovení, se příbuzný v přímé vzestupné linii může dovolávat skutečné materiální závislosti v zemi původu doložené doklady, které však již byly v době podání žádosti o vydání pobytové karty rodinného příslušníka občana Unie staré několik let, z toho důvodu, že odchod ze země původu a podání žádosti o vydání pobytové karty v hostitelském členském státě se časově neshodují?

4) Je-li odpověď na třetí otázku záporná, jaká jsou kritéria pro posouzení materiální závislosti žadatele, který žádá o možnost připojit se k občanu Unie nebo jeho partnerovi jakožto příbuzný v přímé vzestupné linii a který nemohl získat povolení k pobytu na základě žádosti podané okamžitě po svém odjezdu ze země původu?"

16. Písemná vyjádření Soudnímu dvoru předložily XXX, belgická, česká, dánská a německá vláda, jakož i Evropská komise.

17. Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 28. října 2022 přijatým podle čl. 55 odst. 1 písm. b) jednacího řádu Soudního dvora bylo řízení v projednávané věci přerušeno až do vyhlášení rozsudku ve věci C-488/21, Chief Appeals Officer.

[5] – Rozsudek ze dne 9. ledna 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1, dále jen „rozsudek Jia").

18. Po vyhlášení uvedeného rozsudku dne 21. prosince 2023 [6] se Soudní dvůr v projednávané věci předkládajícího soudu dotázal, zda na svých předběžných otázkách trvá.

19. Dopisem ze dne 19. ledna 2024 předkládající soud odpověděl, že na všech svých předběžných otázkách trvá, neboť má za to, že uvedený rozsudek na tyto otázky neodpověděl.

20. V řízení v projednávané věci tak bylo dne 24. ledna 2024 pokračováno.

21. Dne 13. června 2024 se konalo jednání, na němž přednesly ústní vyjádření XXX, belgická, dánská a německá vláda, jakož i Komise.

III. Analýza

A. Úvod

1. Struktura tohoto stanoviska

22. Směrnice o občanství umožňuje rodinným příslušníkům mobilního občana Unie připojit se k tomuto občanovi ve státě, do kterého se přestěhoval (dále jen „hostitelský členský stát“). Za tímto účelem přiznává čl. 7 odst. 1 písm. d) této směrnice rodinným příslušníkům právo pobytu v hostitelském členském státě.

23. To, zda lze danou osobu považovat za rodinného příslušníka mobilního občana Unie, nezáleží na volbě tohoto občana, ale na definici tohoto pojmu v čl. 2 bodu 2 směrnice o občanství. Vedle manžela nebo manželky, uznaného partnera a nezletilých dětí občana Unie přiznává směrnice právo pobytu též potomkům v přímé linii mladším 21 let, kteří jsou vyživovanými osobami [čl. 2 bod 2 písm. c)], a předkům v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami [čl. 2 bod 2 písm. d)].

24. XXX tudíž bude svědčit právo pobytu na základě směrnice o občanství, pokud bude *osobou vyživovanou* mobilním občanem Unie.

25. Ze znění uvedeného čl. 2 bodu 2 písm. d) a z judikatury vyplývá, že uvedená směrnice se na předka (nebo potomka) může vztahovat, i když tato osoba je vyživována nikoliv svým přímým příbuzným (v projednávané věci synem XXX, A. L.), ale manželem či manželkou nebo partnerem tohoto příbuzného (v projednávané věci N. E. K.) [7]. Pokud přímý příbuzný a jeho partner, který je mobilním občanem Unie, tvoří domácnost, postačuje, aby péči o tohoto předka v přímé linii poskytoval člen této domácnosti [8].

26. Zúčastnění v řízení před Soudním dvorem tento výklad přijali. Je tedy nesporné, že navrhovatelka XXX by se mohla dovolávat svého práva pobytu na základě směrnice o občanství, pokud je vyživována domácností tvořenou jejím synem, který není mobilním občanem Unie, a jeho partnerkou.

[6] – Rozsudek ze dne 21. prosince 2023, Chief Appeals Officer a další (C-488/21, EU:C:2023:1013, „dále jen „rozsudek Chief Appeals Officer“).

[7] – Podobně v rozsudku Jia Y. Jia, která se chtěla dovolávat směrnice o občanství jako vyživovaný předek v přímé linii, byla matkou čínského státního příslušníka, jehož manželka byla německou státní příslušnicí žijící s ním ve Švédsku.

[8] – Ve věci Reyes norský státní příslušník a manžel německé státní příslušnice, která se přestěhovala do Švédska, kde tyto osoby bydlely ve společné domácnosti, finančně podporoval dceru své manželky. V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. ledna 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, dále jen „rozsudek Reyes“, bod 11).

27. Jakožto státní příslušnice třetí země je XXX podle článku 9 směrnice o občanství povinna požádat o pobytovou kartu, kterou hostitelský členský stát musí vydat, je-li vyživovanou rodinnou příslušnicí [9].

28. Soudní dvůr se zabýval řadou sporů, které vyvstaly z odmítnutí členského státu vydat pobytovou kartu [10] nebo uznat nějaké jiné právo, které směrnice o občanství přiznává vyživovaným příbuzným, jako je například právo na rovné zacházení v přístupu k sociálním dávkám [11]. V těchto věcech byl pojem „status vyživované osoby“, který je používán ve směrnici o občanství, do určité míry objasněn.

29. Projednávaná věc se od ostatních liší délkou doby (více než šest let), která uplynula mezi okamžikem přestěhování XXX do Belgie a podáním její žádosti o pobytovou kartu [12]. Do popředí tak vystupuje geografický aspekt: zda je situace XXX v zemi jejího původu relevantní při posuzování jejího statusu vyživované osoby.

30. V předchozích relevantních věcech buď došlo k přestěhování žadatele do hostitelského členského státu krátce před podáním žádosti o pobytovou kartu, nebo žadatel takovou žádost podal ze země svého původu. Ve věci Jia požádal rodinný příslušník ve vzestupné linii o pobytovou kartu tři měsíce po přestěhování do Švédska. Ve věci Reyes požádal potomek o pobytovou kartu 26 dnů po vstupu do Švédska. Ve věci Rahman požádali ostatní rodinní příslušníci (na něž se vztahuje čl. 3 odst. 2, a nikoli čl. 2 bod 2 směrnice o občanství) o pobytovou kartu ze země svého původu, před přestěhováním do Spojeného království. Místem relevantním pro účely posuzování statusu vyživované osoby v okamžiku podání žádostí o pobytové karty tak v těchto věcech mohla být pouze země původu, v níž tito rodinní příslušníci žili předtím, než se rozhodli připojit k občanovi Unie.

31. XXX však již byla po značně dlouhou dobu poskytována péče v Belgii. Pro zodpovězení otázky, zda je XXX vyživovanou osobou, je třeba posuzovat situaci XXX v zemi jejího původu, a to buď situace existující před šesti lety (v roce 2011), nebo situace, která by existovala v roce 2017, pokud by se XXX z této země neodstěhovala.

32. Tento „geografický aspekt statusu vyživované osoby“ je prvkem, z nějž vycházejí všechny předběžné otázky položené v projednávané věci a který je zastřešuje.

33. Než přistoupím k zodpovězení otázek položených předkládajícím soudem, ráda bych zdůraznila některé skutečnosti relevantní pro projednávanou věc, které již byly judikaturou vyřešeny.

[9] – Předci v přímé linii, kteří jsou občany EU, nepotřebují pobytovou kartu. Hostitelské členské státy však mohou požadovat, aby se zaregistrovaly u příslušných orgánů, které jim mohou vydat osvědčení o registraci. V tomto ohledu viz článek 8 směrnice o občanství.

[10] – Viz rozsudky Jia (bod 17), ze dne 5. září 2012, Rahman a další (C-83/11, EU:C:2012:519, dále jen „rozsudek Rahman“, bod 14), a ze dne 16. ledna 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, dále jen „rozsudek Reyes“, bod 12).

[11] – V rozsudku ze dne 18. června 1987, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, dále jen „rozsudek Lebon“), podala M.-Ch. Lebon v Belgii žádost o dávku zvanou minimex, která byla zamítnuta (viz bod 2). Ve věci Chief Appeals Officer podala G. V. v Irsku žádost o příspěvek v invaliditě, která byla zamítnuta (viz bod 2 rozsudku Chief Appeals Officer).

[12] – XXX sice podala svou první žádost o pobytovou kartu pouhé dva měsíce po vstupu do Belgie (viz bod 5 tohoto stanoviska), nicméně projednávaná věc se týká jen její třetí žádosti, podané v roce 2017 (viz bod 10 tohoto stanoviska).

2. Otázky týkající se „statusu vyživované osoby“, které již byly judikaturou zodpovězeny

34. Existuje několik aspektů, které jsou pro projednávanou věc relevantní a které považuji za otázky, jež již byly judikaturou Soudního dvora zodpovězeny.

35. Zaprvé, z rozsudků Lebon [13] a Jia [14] vyplývá, že status vyživované osoby je výsledkem *faktické situace*, kdy je rodinnému příslušníkovi poskytována péče mobilním občanem Unie [15].

36. Zadruhé, potřeba péče musí být *skutečná*. V rozsudku Jia tak Soudní dvůr vysvětlil, že rodinní příslušníci, kteří se chtějí dovolávat směrnice o občanství, aby získali právo pobytu, se musí s ohledem na svou hospodářskou a sociální situaci nacházet v situaci, kdy nejsou schopni uspokojovat své základní potřeby [16].

37. Zatřetí, z judikatury vyplývá, že status vyživované osoby zahrnuje přinejmenším *potřebu materiální péče* [17]. Ve věci Jia tak Soudní dvůr řešil otázku finanční závislosti státní příslušnice třetí země v přímé vzestupné linii (matky) na jejím synovi a snaše [18]. Ve věci Reyes spočívala dotčená podpora v převodech finančních prostředků prováděných nevlastním otcem na dceru, která byla státní příslušnicí třetí země [19]. V projednávané věci se jedná o podobný druh péče, když důkaz statusu vyživované osoby předložený žadatelkou byl zčásti odmítnut na základě skutečnosti, že jí předložené finanční dokumenty byly považovány za neaktuální.

38. Začtvrté, *právo pobytu vzniká automaticky* v okamžiku, kdy se zjeví prvky zakládající status vyživované osoby, tedy i) skutečná potřeba péče na straně předka (nebo potomka) v přímé linii a ii) vůle mobilního občana Unie poskytovat takovou péči. *Pobytová karta* ani osvědčení o registraci nejsou konstitutivními akty zakládajícími právo pobytu. Jedná se *pouze* o *deklaratorní* akty [20].

39. Navzdory deklaratorní povaze těchto aktů existuje, jak již bylo vysvětleno (viz bod 27 tohoto stanoviska), povinnost příbuzných, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí a kteří jsou vyživovanými osobami, požádat o vydání pobytové karty [21]. Tato pobytová karta je důležitá pro zajištění právní jistoty ohledně existence práva pobytu, tedy usnadnění výkonu uvedeného práva a integrace rodinného příslušníka do hostitelského členského státu [22]. Dále, pokud je rodinný příslušník státním příslušníkem třetí země, jako je tomu v projednávané věci, usnadňuje

[13] – Rozsudek Lebon (bod 22).

[14] – Rozsudek Jia (bod 35). Viz též rozsudek Reyes (bod 21).

[15] – Poté, co potvrdil, že status vyživované osoby je výsledkem faktické situace, Soudní dvůr v rozsudku Zhu a Chen upřesnil, že tato situace musí zahrnovat takové uspořádání vztahů, kdy je dotčený rodinný příslušník vyživován mobilním občanem Unie, nikoli naopak. Z tohoto důvodu se M. L. Chen, státní příslušnice třetí země a matka občanky Unie, která měla právo pobytu ve Spojeném království, nemohla domáhat svého práva pobytu na základě unijní právní úpravy, jež byla v mezidobí nahrazena směrnicí o občanství, neboť nebyla vyživována svou dcerou, ale právě naopak, její dcera byla vyživována jí. Viz rozsudek ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen (C-200/02, EU:C:2004:639, body 43 a 44).

[16] – Rozsudek Jia (bod 37).

[17] – V tomto ohledu jsem ve svém stanovisku ve věci Chief Appeals Officer navrhla, aby Soudní dvůr přijal široký výklad pojmu „status vyživované osoby“, tak aby tento pojem zahrnoval nejen materiální, ale i citovou závislost (C-488/21, EU:C:2023:115, bod 58). Soudní dvůr se ve svém rozsudku v uvedené věci touto otázkou nezabýval. Mám tedy za to, že tato otázka zůstává otevřená. Toto rozlišování však není třeba v projednávané věci řešit, neboť ta se týká materiální péče.

[18] – Viz například rozsudek Jia (body 18, 19 nebo 37).

[19] – Rozsudek Reyes (bod 15).

[20] – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 27. června 2018, Diallo (C-246/17, EU:C:2018:499, dále jen „rozsudek Diallo“, body 48 a 49).

[21] – V čl. 9 odst. 2 ukládá směrnice o občanství rodinným příslušníkům, kteří nejsou občany EU, povinnost podat žádost o pobytovou kartu ve lhůtě, která nesmí být kratší než tři měsíce ode dne příjezdu do hostitelské země, nicméně přesnou lhůtu si může každý členský stát stanovit sám.

[22] – V tomto smyslu viz rozsudek Diallo (bod 66).

pobytová karta této osobě volný pohyb v rámci Evropské unie a návrat do hostitelského státu bez zbytečných administrativních překážek [23]. Nesplnění povinnosti požádat o pobytovou kartu však nemá za následek ztrátu práva pobytu, jelikož tato karta není konstitutivním aktem zakládajícím právo pobytu [24].

40. Lze tedy shrnout, že z judikatury vyplývá, že pokud se předek mobilního občana Unie v přímé linii nachází v takové faktické situaci, že skutečně potřebuje péči poskytovanou tímto občanem Unie (či jeho manželem, resp. manželkou nebo partnerem), přiznává směrnice o občanství této osobě automaticky právo pobytu v hostitelském členském státě.

41. Majíc na paměti výše uvedené nyní přistoupím k analýze předběžných otázek.

B. K první otázce – geografický aspekt statusu vyživované osoby

42. První předběžnou otázkou se předkládající soud táže, zda musí vnitrostátní orgány při posuzování statusu vyživované osoby požadovaného čl. 2 bodem 2 písm. d) směrnice o občanství zohlednit situaci předka mobilního občana Unie v přímé linii v případě, že se tento předek již nachází na území hostitelského členského státu.

43. Tuto otázku by bylo možno chápat dvěma způsoby: zaprvé, zda by vůbec měla být žádost podaná takovou osobou posuzována, nebo zadruhé, zda je při posuzování této žádosti relevantní zohledňovat pouze situaci, která existovala před přestěhováním žadatele do hostitelského členského státu. V obou případech se v rámci této otázky objevuje jistý geografický aspekt – je pro posouzení statusu vyživované osoby rozhodující situace žadatele v zemi jeho původu?

44. Jinými slovy, je k prokázání statusu vyživované osoby na straně XXX, a tedy k tomu, aby jí bylo přiznáno právo pobytu na základě směrnice o občanství, nezbytné, aby byla XXX vyživována domácností A. L. a N. E. K. v době, kdy ještě žila v zemi svého původu?

1. K argumentaci zúčastněných před Soudním dvorem

45. Zúčastněné strany předložily čtyři rozdílné návrhy týkající se toho, jaké faktory by měly příslušné orgány posuzovat při rozhodování o vydání pobytové karty.

46. Podle XXX a německé vlády stačí prokázat existenci potřeby péče v Belgii (hostitelském členském státě) v době podání žádosti o pobytovou kartu, což v projednávané věci bylo v roce 2017.

47. Názor vyjádřený belgickou vládou byl poněkud matoucí. Tato vláda uvedla, že XXX musí prokázat svůj status vyživované osoby v době, kdy podala žádost o pobytovou kartu, tedy v roce 2017, nicméně nebylo zřejmé, zda musí prokázat, že byla vyživovanou osobou v Belgii, nebo v zemi svého původu. Belgická vláda na jednání upřesnila, že pro belgické orgány není vůbec

[23] – V tomto ohledu viz bod 8 odůvodnění směrnice o občanství.

[24] – Nedodržení lhůty stanovené členským státem pro podání žádosti o pobytovou kartu může podle čl. 9 odst. 3 směrnice o občanství vést k tomu, že budou na dotyčného rodinného příslušníka uplatněny přiměřené a nediskriminační sankce. Soudní dvůr však potvrdil, že nepodání této žádosti nemůže vést ke ztrátě práva pobytu. V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. července 2002, MRAX (C-459/99, EU:C:2002:461, body 74 a 79).

relevantní situace v Belgii, ale pouze situace XXX v zemi jejího původu. Současně však tato vláda tvrdila, že XXX nemusí předkládat doklady o tom, že by byla bývala vyživovanou osobou v zemi svého původu v roce 2017, pokud by se byla do této země za účelem dalšího pobytu v ní vrátila.

48. Komise a dánská vláda mají za to, že předek v přímé linii musí být vyživovanou osobou v zemi původu v okamžiku, kdy požádá o to, aby se mohl připojit k občanovi Unie, a za tímto účelem poprvé vstoupí na území Unie. Komise a dánská vláda se v návaznosti na vynesení rozsudku Soudního dvora ve věci Chief Appeals Officer domnívají, že status vyživované osoby musí existovat i v okamžiku, kdy je podána žádost o pobytovou kartu, pokud mezi tímto okamžikem a okamžikem přestěhování do hostitelského členského státu existuje časová prodleva. Komise navíc dodala, že je to nezbytné k tomu, aby se zabránilo vydání karty v případě, kdy to již není odůvodněné [25].

49. Podle názoru Komise a dánské vlády by se dotčené orgány musely pro účely tohoto posouzení zabývat tím, zda je předek vyživovanou osobou v hostitelském členském státě, nikoli zda by byl vyživovanou osobou v zemi svého původu. Dánská vláda tak vysvětluje, že v takové situaci, jako je situace v projednávané věci, by si dánské orgány vyžádaly dva druhy dokumentů, a sice starší dokumenty z let 2008, 2009 a 2010, tj. období před příjezdem, které prokazují, že dotčená osoba byla vyživovanou osobou v zemi svého původu, a novější dokumentaci, která prokazuje, že status vyživované osoby trvá i v hostitelském členském státě, tedy v době podání žádosti.

50. A konečně česká vláda má za to, že podmínka existence statusu vyživované osoby by mohla být splněna ve státě původu nebo v hostitelském členském státě.

2. Posouzení

51. Podle mého názoru není potřeba péče v zemi původu podmínkou existence statusu vyživované osoby ve smyslu čl. 2 bodu 2 písm. d) směrnice o občanství.

52. Znění, kontext ani účel směrnice o občanství, jakož ani jí se týkající judikatura nevyžadují, aby rodinný příslušník mobilního občana Unie byl vyživovanou osobou v zemi svého původu předtím, než se připojí k mobilnímu občanovi Unie, nebo aby platilo, že by tento rodinný příslušník byl vyživovanou osobou, pokud by se do země původu vrátil.

53. Pro existenci práva pobytu na základě existence statusu vyživované osoby, a tedy vydání pobytové karty, stačí, aby byl předek v přímé linii vyživován mobilním občanem Unie v okamžiku podání žádosti o tuto kartu. Místo, kde tento status vyživované osoby vznikne, je irelevantní.

a) Směrnice o občanství nespojuje právo pobytu s žádným geografickým faktorem jako podmínkou existence tohoto práva

54. Pokud jde o požadavek statusu vyživované osoby v zemi původu, přikláním se k názoru navrhovatelky XXX, že ve směrnici o občanství žádný takový požadavek stanoven není.

[25] – K tomu lze dodat, že Soudní dvůr měl v rozsudku Diallo (body 50 a 55) za to, že směrnice o občanství brání tomu, aby členské státy vydaly pobytovou kartu osobě, která podle nich neprokázala svůj status vyživované osoby. Mohou však uznat právo pobytu a osvědčit je vhodnými prostředky čistě na základě vnitrostátního práva, a to i v případě, že nebyl prokázán status vyživované osoby.

1) Znění, kontext a legislativní historie

55. Pokud jde nejprve o znění směrnice o občanství, čl. 2 bod 2 písm. d), na rozdíl od čl. 3 odst. 2 písm. a)[26], neodkazuje na zemi, ze které rodinný příslušník pochází. Toto ustanovení pouze vyžaduje existenci statusu vyživované osoby, aniž by jakkoli upřesňovalo místo, kde musí tento status existovat.

56. Pokud zasadíme čl. 2 bod 2 písm. d) do širšího kontextu směrnice o občanství, pak čl. 10 odst. 2 písm. d) této směrnice, který se týká vydání pobytové karty, pouze obecně vyžaduje, aby předek v přímé linii předložil doklady o splnění podmínek uvedených v čl. 2 bodu 2 písm. d). Neuvádí, že tyto doklady musí pocházet ze země původu této osoby[27].

57. I legislativní historii lze vykládat tak, že žádný požadavek konkrétního místa stanoven není. Směrnice 68/360/EHS[28] sice vyžadovala doklady ze země původu, nicméně ta byla zrušena a nahrazena směrnicí o občanství, která již takový požadavek ve vztahu k předkům v přímé linii neobsahuje.

2) Judikatura

58. Argumentace zúčastněných týkající se místa, kde musí existovat status vyživované osoby, se rovněž soustředila na jeden bod rozsudku Jia, který tito vykládali odlišně. V bodě 37 daného rozsudku Soudní dvůr uvedl, že „[n]ezbytnost materiální podpory musí existovat v členském státě původu nebo státě posledního pobytu těchto příbuzných v přímé vzestupné linii v okamžiku, kdy žádají o připojení se k uvedenému příslušníkovi Společenství“. K týmž závěrům došel Soudní dvůr v rozsudcích Rahman[29] a Reyes[30].

59. Toto konstatování lze vykládat v tom smyslu, že status vyživované osoby musel existovat v zemi původu. Alternativně by bylo možno je chápat tak, že navrhuje, aby byl status vyživované osoby posuzován v okamžiku podání žádosti, což se za okolností daných ve věcech Jia, Reyes a Rahman časově (téměř) odpovídalo situaci dotčených předků v zemích jejich původu.

60. Všichni zúčastnění, s výjimkou XXX a německé vlády, vyložili bod 37 rozsudku Jia *v* tom smyslu, že status vyživované osoby musel existovat již v zemi původu, dříve než se rodinný příslušník připojil k mobilnímu občanovi Unie.

61. XXX naopak tvrdila, že konstatování uskutečněné ve věci Jia a v dalších obdobně znějících rozsudcích, je-li vykládáno v kontextu okolností daných v těchto věcech, výše uvedený závěr nepodporuje.

[26] – Článek 3 odst. 2 směrnice o občanství se týká jiných rodinných příslušníků než těch, kteří jsou uvedeni v čl. 2 bodě 2 této směrnice, přičemž těmto jiným rodinným příslušníkům musí členské státy usnadnit vstup a pobyt, avšak tato práva nevznikají přímo na základě uvedené směrnice.

[27] – Článek 10 odst. 2 písm. e) směrnice o občanství naopak ve vztahu k jiným rodinným příslušníkům spadajícím pod čl. 3 odst. 2 této směrnice odkazuje na doklady vydané příslušným orgánem v zemi původu.

[28] – Směrnice Rady ze dne 15. října 1968 o odstranění omezení pohybu a pobytu pracovníků členských států a jejich rodinných příslušníků uvnitř Společenství (Úř. věst. L 257, s. 13; Zvl. vyd. 05/01, s. 27).

[29] – Rozsudek Rahman (bod 33).

[30] – Rozsudek Reyes (bod 30).

62. Souhlasím s druhým uvedeným výkladem, a sice že z bodu 37 rozsudku Jia nelze vyvodit závěr, podle kterého je jednou z podmínek zakotvenou v čl. 2 bodu 2 písm. d) a čl. 7 odst. 2 směrnice o občanství existence potřeby péče v zemi původu.

63. Dotčený závěr z rozsudku Jia, zopakovaný v rozsudcích Rahman a Reyes (viz bod 58 tohoto stanoviska), musí být skutečně zasazena do kontextu těchto věcí a otázek, na které Soudní dvůr uvedenými odpověďmi reagoval. Ve věcech Jia a Reyes podali rodinní příslušníci žádost o pobytovou kartu krátce po vstupu na území hostitelského státu (viz bod 59 tohoto stanoviska). Ve věci Rahman požádali rodinní příslušníci o povolení k pobytu ještě před tím, než se ze země svého původu přestěhovali do Spojeného království. Odkaz na zemi původu v těchto věcech tudíž vycházel ze skutečnosti, že orgány, které rozhodovaly o vydání pobytové karty, mohly za účelem posouzení, zda dotčené osoby byly vyživovány mobilním občanem Unie, zkoumat pouze období předcházející jejich přestěhování do hostitelského členského státu. V projednávané věci však mezi okamžikem vstupu do Belgie a okamžikem, kdy byla žádost o pobytovou kartu posuzována, vznikla šestiletá prodleva. Závěr z rozsudku Jia tak nemůže být mechanicky přenášena na okolnosti projednávané věci.

64. Kromě toho, jak rovněž uvedla XXX, bod 37 rozsudku Jia je nutno chápat ve vztahu ke konkrétní otázce, na kterou Soudní dvůr v daném řízení o předběžné otázce odpovídal. Ve zmiňované věci se předkládající soud tázal, zda pojem „závislost“ znamená, že rodinný příslušník nemůže v zemi svého původu dosáhnout slušné životní úrovně [31]. Soudní dvůr byl tedy dotázán na kritérium nezbytnosti péče, který vede ke vzniku závislosti, a nikoli na to, kde musí potřeba péče existovat.

65. V rozsudku Chief Appeals Officer již Soudní dvůr potvrdil, že závěry v rozsudcích Jia a Reyes je nutno vykládat vždy v kontextu příslušného rozhodnutí a nelze je automaticky použít pro účely odpovědi na otázku položenou v uvedené věci. Upřesnil tak v něm, že ve věci Reyes byl vyzván, aby posoudil podmínky, které musí být splněny v okamžiku, kdy dotyčná osoba žádá o odvozené právo pobytu v hostitelském členském státě, a nikoli podmínky, které musí tato osoba splnit, aby si toto právo zachovala [32].

66. V projednávané věci je Soudní dvůr žádán rovněž o objasnění otázky odlišné od těch, které byly vzneseny v předchozích věcech. Otázka v projednávané věci zní, zda je situace vyživované osoby v zemi původu relevantní pro posouzení statusu vyživované osoby, pokud na rozdíl od situace ve věcech Jia a Reyes uplynula značná doba mezi přestěhováním ze země původu a podáním žádosti o pobytovou kartu.

67. Předchozí věci na takovou otázku neodpovídaly, a nelze je tak na zodpovězení otázky položené v projednávané věci mechanicky použít.

3) Relevance rozsudku Chief Appeals Officer

68. Z výkladu rozsudku Chief Appeals Officer, který nabídli někteří zúčastnění v projednávané věci, vyplývá, že pojem „status vyživované osoby“ má kromě geografického rozměru i rozměr časový. Podle tohoto výkladu musí totiž dotčená osoba získat status vyživované osoby v zemi původu, ale musí si jej následně zachovat i v hostitelském členském státě. Pokud tedy mezi

[31] – V tomto ohledu viz druhá otázka písm. a), jak je uvedena v bodě 24 rozsudku Jia.

[32] – Viz rozsudek Chief Appeals Officer (bod 58).

okamžikem přestěhování a okamžikem podání žádosti o pobytovou kartu vznikne značná časová prodleva, jsou pro posouzení statusu vyživované osoby relevantní dvě místa – země původu (v minulosti) a hostitelský členský stát (v současnosti).

69. Já však závěry Soudního dvora z rozsudku Chief Appeals Officer tímto způsobem nevykládám.

70. V odpovědi na jednu z otázek v uvedené věci Soudní dvůr konstatoval, že podle směrnice o občanství si předek v přímé linii zachovává právo pobytu, dokud zůstává vyživovanou osobou, a že toto právo může ztratit, pokud vyživovanou osobou být přestane [33]. Soudní dvůr nenaznačil, že by status vyživované osoby musel vzniknout v okamžiku, kdy se rodinný příslušník stále ještě nacházel v zemi původu. V uvedené věci nebyl Soudní dvůr žádán o rozhodnutí, kde musí status vyživované osoby vzniknout. Podstatou problému bylo spíše to, že status vyživované osoby musí existovat v okamžiku, kdy předek v přímé linii podává žádost o sociální dávku. Spíše než aby rozhodoval o tom, kde musí status vyživované osoby vzniknout, Soudní dvůr pouze vysvětlil, že nelze dospět k závěru, že tento status existuje, pouze na základě skutečnosti, že existoval v určitém okamžiku v minulosti.

71. Soudní dvůr v rozsudku Chief Appeals Officer tedy nerozhodl tak, že status vyživované osoby musí vzniknout v zemi původu, pouze potvrdil, že tento status musí existovat v okamžiku, kdy vyživovaný rodinný příslušník požádá o určité právo založené na jeho právu pobytu v hostitelském členském státě.

4) Účel směrnice o občanství

72. Z úvodních bodů odůvodnění směrnice o občanství vyplývá, že sloučení rodiny, které tato směrnice umožňuje, má chránit občany Unie, nikoli státní příslušníky třetích zemí.

73. Právo všech občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států chráněné touto směrnicí je podle bodu 5 odůvodnění této směrnice vykonáváno v objektivně existujících podmínkách svobody a důstojnosti.

74. Soudní dvůr uznal [34], že respektování práva na rodinný život zaručeného článkem 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a článkem 8 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „EÚLP“) je jednou z podmínek, které umožňují požívání občanských práv při zachování důstojnosti.

75. V zájmu zajištění práva na rodinný život jsou proto rodinným příslušníkům ve vzestupné linii [35] přiznána práva, byť pouze odvozená, na vstup a pobyt na území Unie, a to v rozsahu nezbytném k tomu, aby se zabránilo vzniku překážek pohybu občanů Unie.

[33] – V tomto smyslu viz rozsudek Chief Appeals Officer (body 60 a 61). Status vyživované osoby může zaniknout, pokud u předka v přímé linii odpadne potřeba péče poskytovaná rodinnými příslušníky nebo pokud rodinní příslušníci, kteří jsou mobilními občany Unie, přestanou potřebnou podporu poskytovat.

[34] – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 25. července 2002, MRAX (C-459/99, EU:C:2002:461, bod 53).

[35] – V tomto ohledu Evropský soud pro lidská práva (ESLP) rozhodl, že vztah mezi dospělými a jejich rodiči představuje rodinný život chráněný článkem 8 EÚLP, i když dospělá osoba nežije se svými rodiči či sourozenci a založila si samostatnou domácnost a rodinu. V tomto ohledu viz rozsudky ESLP ze dne 18. února 1991, Moustaquim v. Belgie (CE:ECHR:1991:0218JUD001231386, body 35, 45 a 46), a ze dne 26. září 1997, El Boujaïdi v. Francie (CE:ECHR:1997:0926JUD002561394, bod 33).

76. Právní úprava má zřídkakdy pouze jediný cíl. Ani směrnice o občanství není výjimkou. Jejím cílem není pouze přiznání práv, ale též jejich omezení stanovením určitých podmínek jejich výkonu [36].

77. Jak zdůraznila dánská vláda, směrnice o občanství je výsledkem nastolení rovnováhy mezi potřebou umožnit výkon práva pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na jedné straně a oprávněným zájmem hostitelských členských států na zajištění toho, aby tyto osoby nepředstavovaly zbytečnou (finanční) zátěž, na straně druhé.

78. Nenarušuje navrhovaný výklad, podle kterého právo pobytu předka v přímé linii není podmíněno požadavkem, aby potřeba péče vznikla v zemi původu před přestěhováním do hostitelského členského státu, takto nastavenou rovnováhu, které bylo v unijním legislativním procesu dosaženo?

79. Podle mého názoru nikoli.

80. Je pravda, že původní návrh této směrnice předložený Komisí neobsahoval žádnou výhradu spojenou s předky v přímé linii, kteří se mohou připojit k občanovi Unie. Podmínka spočívající v tom, aby měla taková osoba status vyživované osoby, byla doplněna až v průběhu legislativního procesu [37]. Přestože, jak jsem uvedla jinde [38], důvody takové legislativní změny nejsou výslovně uvedeny, záměr omezit počet předků, kteří se mohou připojit k občanu Unie, je zřejmý.

81. Tento záměr je vyjádřen v požadavku, aby byl předek občanem Unie vyživován. S ohledem na právo na rodinný život zaručené mobilním občanům Unie není odůvodněné toto právo dále omezovat požadavkem existence statusu vyživované osoby v zemi původu.

82. Ve světle účelu směrnice o občanství, a v souladu s vyjádřením německé vlády, je tedy nutné prokázat jedině to, že existuje potřeba péče a ochota tuto péči poskytovat. Je-li toto prokázáno, bez ohledu na místo, kde dotčený rodinný příslušník péči od mobilního občana Unie potřebuje, vzniká na základě směrnice o občanství automaticky odvozené právo pobytu.

b) Směrnice o občanství neváže existenci práva pobytu na okamžik vstupu do hostitelského členského státu

83. Podle mého výkladu nepodmiňuje směrnice o občanství odvozené právo pobytu předka v přímé linii, který je vyživovanou osobou, tím, aby tato osoba vstoupila do hostitelské země s úmyslem připojit se k mobilnímu občanu Unie jako jím vyživovaná osoba [39].

[36] – Viz čl. 1 písm. a) směrnice o občanství, podle kterého tato směrnice stanoví podmínky výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky.

[37] – Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, COM(2001) 257 final (Úř. věst. 2001, C 270 E, s. 150). Další podrobnosti viz De Somer, M. „Identifying Member States Interests“, *Precedents and Judicial Politics in EU Immigration Law*, Palgrave Macmillan Cham, 2019, oddíl 5.2.2 „The Citizenship Directive“), s. 113; Guild, E., Peers, S., a Tomkins, J., „General Provisions“, *The EU Citizenship Directive: A Commentary*, 2. vydání, Oxford University Press, Oxford, 2019, s. 42 až 46; Nic Shuibhne, N., EU *Citizenship Law*, Oxford University Press, Oxford, 2023, s. 174 až 179.

[38] – Viz mé stanovisko ve věci Chief Appeals Officer (bod 55).

[39] – Implicitní předpoklad spojitosti vstupu do země s právem pobytu by mohl vysvětlovat, proč se předkládající soud svou první otázkou táže, zda jsou vůbec vnitrostátní orgány povinny posuzovat situaci osoby, která nevstoupila do hostitelského státu jako vyživovaný rodinný příslušník, ale na základě jiného titulu, jako je například turistické vízum.

84. Právo na vstup a právo pobytu jsou upravena různými ustanoveními směrnice o občanství, konkrétně právo na vstup článkem 5 a právo pobytu článkem 7.

85. Článek 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství přiznává rodinným příslušníkům právo pobytu v hostitelském členském státě. Článek 7 však neodkazuje na článek 5, který upravuje právo na vstup. Možnost nabýt právo pobytu tedy není podmíněna požadavkem na získání zvláštního práva na vstup za účelem připojení se k mobilnímu občanovi Unie. Jedinými požadavky stanovenými pro nabytí práva pobytu na základě čl. 7 odst. 2 směrnice o občanství je, aby byla dotčená osoba rodinným příslušníkem ve smyslu čl. 2 bodu 2, což zahrnuje i předky mobilního občana Unie, které jsou vyživovanými osobami, jak je popsáno v čl. 7 odst. 1 písm. a) až c) této směrnice. Směrnice o občanství nestanoví žádný požadavek na to, aby tato osoba vstoupila na území Unie z důvodu, že je vyživována jejím mobilním občanem.

86. Souhrnně řečeno, status vyživované osoby u rodinného příslušníka mobilního občana Unie v přímé vzestupné linii a s tím spjaté právo pobytu vyžadují pouze to, aby tato osoba potřebovala péči tohoto občana, bez ohledu na místo, kde taková potřeba péče existuje. Status vyživované osoby není spojen s žádným konkrétním místem v tom smyslu, že by potřeba péče musela vzniknout v zemi původu před přestěhováním do hostitelského členského státu. Stejně tak směrnice o občanství nestanoví, že podmínkou získání odvozeného práva pobytu rodinným příslušníkem je, aby tento příslušník vstoupil do hostitelského členského státu s úmyslem připojit se k mobilnímu občanovi Unie, který mu poskytuje péči. Právo pobytu závisí výlučně na existenci statusu vyživované osoby a žádné další podmínky směrnice o občanství nestanoví.

87. Z tohoto důvodu navrhuji Soudnímu dvoru, aby na první předběžnou otázku odpověděl tak, že při posuzování pojmu „status vyživované osoby“ ve smyslu čl. 2 bodu 2 písm. d) směrnice o občanství je třeba zohlednit situaci předka mobilního občana Unie v přímé linii, který se již nachází na území státu, v němž je usazena osoba usilující o sloučení rodiny.

C. Ke druhé otázce – problematika neoprávněného pobytu

88. Pro případ, že má být zohledněna situace žadatele, který se již nachází v hostitelském členském státě, se předkládající soud táže, jestli je relevantní to, zda se žadatel na území tohoto státu nachází legálně.

89. Z judikatury vyplývá, že právo pobytu předka (nebo potomka) v přímé linii je automatickým důsledkem existence statusu vyživované osoby. Pokud tedy existuje skutečná potřeba předka obdržet péči od mobilního občana Unie, existuje automaticky i právo pobytu tohoto předka.

90. Pobyt předka, který je *vyživovanou osobou*, v hostitelském členském státě tedy nemůže být neoprávněný, neboť právo pobytu v takové situaci je stanoveno směrnicí o občanství.

91. Existence práva pobytu na základě čl. 7 odst. 1 písm. d) nebo čl. 7 odst. 2 směrnice o občanství není podmíněna žádným dalším požadavkem nad rámec skutečné potřeby péče, tedy ani oprávněností předchozího pobytu [40].

92. Na tomto místě si dovoluji rovněž podotknout, že XXX patrně potřebovala péči, kterou jí poskytovala domácnost jejího syna a jeho partnerky, od svého příjezdu do Belgie a, s výhradou ověření vnitrostátním soudem, dokonce i předtím, v zemi svého původu. Skutečnost, že jí bylo v roce 2011 odepřeno povolení k pobytu na základě vnitrostátního práva, nemění nic na tom, že se mohla dovolávat svého statusu osoby vyživované touto domácností na základě směrnice o občanství.

93. Navíc vzhledem k tomu, že právo pobytu na základě směrnice o občanství vzniká automaticky, existuje-li relevantní vztah závislosti, a není podmíněno vydáním pobytové karty, je irelevantní, že orgány odmítly takovou kartu v roce 2015 vydat a namísto toho vydaly příkaz k opuštění Belgie. Vzhledem k tomu, že existence statusu vyživované osoby je skutkovou otázkou, měla navrhovatelka XXX podle všeho právo pobytu od okamžiku svého příjezdu do Belgie.

94. Rovněž patrně není žádný důvod se domnívat, že status vyživované osoby někdy do dnešního dne zanikl, z čehož vyplývá, že navrhovatelka XXX legálně pobývala v Belgii po dobu delší než pět let na základě směrnice o občanství, a nabyla tedy i právo trvalého pobytu [41]. To rovněž znamená, že rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto vydání pobytové karty, jakož i rozhodnutí, kterým bylo nařízeno vyhoštění navrhovatelky XXX z Belgie, jsou protiprávní. Tyto skutečnosti však musí být ověřeny vnitrostátním soudem.

95. Navrhuji tedy Soudnímu dvoru, aby na druhou předběžnou otázku odpověděl tak, že předek v přímé linii, který je osobou vyživovanou mobilním občanem Unie ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice o občanství, se oprávněně zdržuje na území hostitelského členského státu bez ohledu na jakákoli rozhodnutí přijatá podle vnitrostátního práva, jež stanoví opak. Pokud žadatel před tím, než se stal vyživovanou osobou, pobýval na území hostitelského státu podle jeho vnitrostátního práva neoprávněně, nemá tato skutečnost následně žádný dopad na jeho práva vycházející z čl. 7 odst. 1 písm. d) a čl. 7 odst. 2 směrnice o občanství.

D. Ke třetí a čtvrté otázce – prokázání statusu vyživované osoby

96. Třetí a čtvrtá otázka předkládajícího soudu je zaměřena na určení toho, jakým způsobem by měl předek mobilního občana Unie v přímé linii prokázat status vyživované osoby, aby mohl získat pobytovou kartu.

97. Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda může předek mobilního občana Unie v přímé linii, který žádá o pobytovou kartu, prokázat skutečnost, že je vyživovanou osobou, použitím dokladů z doby předcházející okamžiku, kdy se přestěhoval do hostitelského státu,

[40] – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 25. července 2008, Metock a další (C-127/08, EU:C:2008:449, body 50 a 51). Tato věc se týkala skupiny osob, které byly státními příslušníky třetích zemí a současně manželi či manželkami mobilních občanů Unie pobývajících v Irsku, přičemž vydání pobytových karet bylo těmto osobám odmítnuto z toho důvodu, že předtím, než se připojili k unijním občanům v Irsku, nepobývali legálně v jiném členském státě Unie, což byla podmínka stanovená vnitrostátním právem. V uvedeném rozsudku Soudní dvůr uvedl, že „[v]ymezení rodinných příslušníků, které je uvedeno v čl. 2 bodě 2 směrnice 2004/38, přitom nerozlišuje podle toho, zda již legálně pobývali v jiném členském státě, či nikoli“, a že čl. 7 odst. 2 směrnice o občanství přiznává rodinným příslušníkům právo pobytu, „aniž by odkazoval[…] na jejich místo či podmínky pobytu před vstupem na území uvedeného členského státu“.

[41] – Viz článek 16 směrnice o občanství.

přestože od tohoto okamžiku uplynula již značná doba. V případě, že takové doklady relevantní či dostatečné nejsou, žádá předkládající soud svou čtvrtou otázkou o určení, jakým způsobem tedy žadatel může svůj status vyživované osoby prokázat.

98. Odpověď na otázku týkající se způsobu prokázání statusu vyživované osoby závisí na tom, proč vůbec musí být tento status prokazován.

99. V projednávané věci musí XXX prokázat status vyživované osoby, aby jí byla vydána pobytová karta.

100. Účelem pobytové karty je deklaratorní určení, že od okamžiku jejího vydání má rodinný příslušník právo pobytu na základě článku 7 směrnice o občanství. V tomto ohledu mám za to, že jedinou relevantní otázkou je, zda má daná osoba status vyživované osoby v místě a čase, kdy je karta požadována.

101. Jinak by tomu bylo v případě, pokud by osvědčení o pobytu mělo odlišný účel, například pokud by mělo být vydáno za účelem potvrzení, že status vyživované osoby vznikl v určitém konkrétním okamžiku a v okamžiku vydání potvrzení stále existuje. To by mohlo být důležité pro uplatnění nároku na status trvalého pobytu, neboť tento status závisí na nepřetržitém legálním pobytu po dobu pěti let. V takové situaci jsou relevantní okamžik vzniku statusu vyživované osoby, který mohl nastat v minulosti, i současná situace.

102. Z předkládacího rozhodnutí však podle všeho vyplývá, že XXX v podstatě požádala o pobytovou kartu platící až od okamžiku (třetího) podání takové žádosti v roce 2017.

103. Mám tudíž za to, že pokud je pobytová karta v projednávané věci skutečně požadována pouze jako potvrzení existence práva pobytu v *okamžiku* podání takové žádosti a do budoucna, je, nebude-li odňata, nedůvodné požadovat důkaz statusu XXX jako vyživované osoby v zemi původu. Stačí, že prokáže, že potřebuje péči a že partnerka jejího syna je ochotna takovou péči v Belgii poskytnout v okamžiku, kdy podává žádost o pobytovou kartu.

104. V tomto ohledu se XXX nemůže spoléhat na důkazy z roku 2011, ale svůj status vyživované osoby musí doložit aktuálními důkazy, které dokládají potřebu péče na její straně v roce 2017.

105. Tento status je v okamžiku podání žádosti o pobytovou kartu možno prokázat jakýmkoli vhodným způsobem [42], v závislosti na individuální situaci dotčeného rodinného příslušníka. Je-li o pobytovou kartu požádáno krátce po příjezdu rodinného příslušníka do hostitelského členského státu, může být relevantní, nikoli však nezbytně nutný, doklad, který prokazuje, že tento příslušník již přijímal platby od mobilního občana Unie na svůj účet v zemi původu. Pokud se však již rodinný příslušník nachází v hostitelském členském státě, může být pro prokázání materiální závislosti relevantní důkaz, že s tímto občanem žije nebo že mu tento občan v hostitelském členském státě platí bydlení, stravu nebo jiné základní potřeby. Není-li nemožné takový důkaz získat, může být totiž nezbytné vyžádat si od země původu určité doklady (například důkaz, že rodinný příslušník nemá žádné jiné zdroje příjmů z předchozí pracovní činnosti či z majetku). Ty však slouží k prokázání toho, že se dotčená osoba není schopna o sebe postarat v době a v místě, ze kterého podává žádost o pobytovou kartu, a nikoli k prokázání toho, že se v takové situaci nacházela, resp. že by se v takové situaci nacházela v zemi svého původu.

[42] – V tomto smyslu viz rozsudek Jia (C 1/05, EU:C:2007:1, bod 43).

106. Pokud vyživovaný rodinný příslušník potřebuje rozhodnutí potvrzující jeho trvající status vyživované osoby, což by mohlo být vyžadováno při podání žádosti o trvalý pobyt, bude možná nutno prokázat, že měl status vyživované osoby v minulosti, a to i v zemi původu. V takovém případě může být důkaz statusu vyživované osoby v zemi původu před přestěhováním do hostitelského státu založen na těchto starších dokladech. Není odůvodněné požadovat nové doklady, které prokazují, že XXX byla v zemi svého původu vyživovanou osobou již před tím, než se připojila ke své rodině v Belgii, pokud již byly tyto dokumenty předloženy rozhodujícímu orgánu.

107. Navrhuji tedy Soudnímu dvoru, aby na třetí předběžnou otázku odpověděl tak, že předek mobilního občana Unie v přímé linii se k prokázání svého statusu osoby vyživované takovým občanem nemůže dovolávat dokladů vydaných několik let před podáním žádosti o pobytovou kartu. Takový předek musí prokázat, že má tento status v hostitelském členském státě v okamžiku podání žádosti o pobytovou kartu.

108. Dále navrhuji, aby na čtvrtou předběžnou otázku Soudní dvůr odpověděl tak, že tento důkaz může být proveden jakýmkoli vhodným způsobem, kterým lze prokázat, že dotčený předek v přímé linii skutečně potřebuje péči mobilního občana Unie v hostitelském členském státě v okamžiku podání žádosti o pobytovou kartu. Prokázání této skutečnosti může obnášet nutnost předložit nové doklady vystavené v zemi původu, které prokazují neexistenci nebo nedostatečnost vlastních zdrojů z předchozích pracovněprávních vztahů nebo majetku. Tyto dokumenty slouží k prokázání potřeby péče v době podání žádosti v hostitelském členském státě, nikoli potřeby péče v zemi původu.

IV. Závěry

109. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Conseil d'État (Státní rada, Belgie) následovně:

„1) Při posuzování existence statusu vyživované osoby ve smyslu čl. 2 bodu 2 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států by vnitrostátní orgány měly zohlednit situaci předka mobilního občana Unie v přímé linii, který se již nachází na území státu, v němž je usazena osoba usilující o sloučení rodiny.

2) Předek v přímé linii, který je vyživován mobilním občanem Unie ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2004/38, se oprávněně zdržuje na území hostitelského členského státu bez ohledu na jakákoli rozhodnutí přijatá podle vnitrostátního práva, jež stanoví opak. Pokud žadatel před tím, než se stal vyživovanou osobou, pobýval na území hostitelského státu podle jeho vnitrostátního práva neoprávněně, nemá tato skutečnost následně žádný dopad na jeho práva vycházející z čl. 7 odst. 1 písm. d) a z čl. 7 odst. 2 uvedené směrnice.

3) Předek mobilního občana Unie v přímé linii se k prokázání svého statusu osoby vyživované takovým občanem nemůže dovolávat dokladů vydaných několik let před podáním žádosti o pobytovou kartu. Takový předek musí prokázat, že má tento status v hostitelském členském státě v okamžiku podání žádosti o pobytovou kartu.

4) Důkaz existence statusu vyživované osoby může být proveden jakýmkoli vhodným způsobem, kterým lze prokázat, že dotčený předek v přímé linii skutečně potřebuje péči mobilního občana Unie v hostitelském členském státě v okamžiku podání žádosti o pobytovou kartu. Prokázání této skutečnosti může obnášet nutnost předložit nové doklady vystavené v zemi původu, které prokazují neexistenci nebo nedostatečnost vlastních zdrojů z předchozího pracovněprávního vztahu nebo majetku. Tyto dokumenty slouží k prokázání potřeby péče v době podání žádosti v hostitelském členském státě, nikoli potřeby péče v zemi původu.“